

følgelig ogsaa meget glade ved. Derjom man ser efter paa det sidste Statsregnskab, vil man se, at der er laant 746,300 Kr. ud i Havnelaan til Bornholm. Deraf er der 112,500 Kr., der fra første Begyndelse ere forrentede med 4 pCt. og afdragne med 2 pCt. — der er for Resten i det hele afdraget ca. 40,000 Kr. paa vore Havnelaan. Dernæst er der 416,500 Kr., der ere rente- og afdragsfri en Tid, fra 10 til højst 20 Aar, hvorefter de skulle forrentes med 4 og afdrages med 2 pCt. Og endelig er der laant os 217,300 Kr. til Baadehavne, Laan, der aldrig forrentes men som skulle afdrages efter, hvad disse Havnes Indkomster tilstrække; og der er blevet afdraget hele Tiden. Og naar man, som den højtærede Minister fremhævede, havde sagt vore paa Bornholm, at vi maatte have Støtte til vore Havne, fordi vi ingen Jærnbaner havde, — nu vare vi, sagde den ærede Minister, jo for Resten ved at faa en Jærnbane — saa skal jeg hertil bemærke, at det er ganske rigtigt, at den Grund have vi selvfølgelig brugt og brugt med Rette, fordi det viser sig, at Staten har 191 Millioner Kr. i Statsbanerne, og i Statshavnene antager jeg vel saadan noget som 11—12 Millioner Kroner, altsaa to Hundrede og en halv Snes Millioner Kroner, og deri staar selvfølgelig ogsaa de Penge, som ere komne ind til Staten fra Bornholmerne, og som jeg senere skal paavise i Grunden svarer til det øvrige Lands Bidrag. Naar vi af Statsbanerne, skønt de have et Indtægtsbudget paa 20,200,000 Kr., saaledes som det er i Aar paa Finanslovsforslaget, desuagtet ikke tør paaregne et større Overtid end 3,8 Millioner Kr., som igen sluges paa § 26 af de aarlige Udgifter til Bedligeholdelse af Banerne, saa staar der her et Statsaktiv paa et Par Hundrede Millioner Kr., som vi ikke have haft tilsvarende Gavn af der vore paa Bornholm, da vi ingen Jærnbaner have haft, men som vi dog gennem vore Skatter have været med til at betale Anlægsomkostninger for. Og da Bornholms Befolkning efter sidste Folketælling vel kan paaregnes at være $\frac{1}{56}$ af hele Danmarks Befolkning, saa skulde vi, hvis vi skulde have haft et Tilbud i Forhold til disse Par Hundrede Millioner Kr., have haft 3—4 Millioner Kr. i Stedet for disse 746,000 Kr. Jeg kan altsaa ikke erkende, at vi have faaet for meget paa denne Konto. Men nu skal jeg komme til, hvor den højtærede Minister udtalte, at nu vare vi jo ogsaa ved at faa en Jærnbane. Denne Udtalelse glædede mig, for der er nu ingen der vore, som ved, om vi faa en saadan Jærnbane. Vi have endnu ikke erholdt Concessjon fra den højtærede

Minister, og det er dog over et Aar siden, der blev andraget om det. Efter denne Udtalelse haaber jeg imidlertid, at vi have god Udsigt til alligevel at faa en Bane, og det ville jeg selvfølgelig gerne have derovre. Men jeg skal dog dertil bemærke, at naar vi for nogle Aar siden mente, at Baner paa Bornholm fik vi ikke, saa var det, fordi de private Baner, som vi begyndte at bygge her i Landet, kostede ca. 600,000 Kr. pr. Mil at bygge. Det var først siden, da man kom til Græstedbanen, at man kom ned til saadan noget som 330,000 Kr. pr. Mil. Men da man saa kom til Slagensbanen, og vi saa, at man kan bygge en Bane for 150,000 Kr. pr. Mil, begyndte vi derovre at tænke paa, at saa kunde vi maake ogsaa faa en Bane, og saa kunde en saadan mulig ogsaa forrente sig, for der er en betydelig Forstel paa, om man skal stifte 600,000 Kr. pr. Mil i Anlæget af en Privatbane, eller om man kan slippe med 150,000 Kr. Og at vi saa paa denne Jærnbanelov, som blev given for nogle Aar siden, og hvorved det blev vedtaget at bygge 27 Privatbaner her i Landet, til en samlet Længde, saa vidt jeg husker, af Hundrede og en Snes Mil, for Bornholms Bedkommende kom med med en Bane paa 5,40 Mil, det var jo dog kun, forekommer det mig, et Led i denne Lov med de mange Privatbaner rundt omkring i Landet, hvor Staten altsaa betalte Halvdelen mod at faa den Rente, en saadan Bane gav, og for øvrigt senere lovede at laane Penge til Kommunerne til en billig Rente. Jeg kan altsaa ikke se, at der paa denne Konto kan fremsøres saa meget for, at der nu skal paalægges os Bornholmere 100 pCt. mere i Skat ved denne Stattelov, end vi faa i Stedet ved Overførelse til Kommunerne af de i Lovforslaget nævnte gamle Skatter. Men der er et Spørgsmaal, den højtærede Minister ikke har besvaret, og som dog efter min Mening egentlig var Kernen i, hvad jeg fremdrog, og det undrer mig derfor noget, at den højtærede Minister har sagt: Ja, det, vi gøre for Bornholm, er „den fuldstændig gennemførte Retfærdighed“. Det er jeg ikke enig med den ærede Minister i. Komme vi til at give en Skat af c. 82,000 Kr. om Aaret — og det vil det blive, for saa vidt Tallene her i Motiverne ere rigtige som Gennemsnitsstal — og vi ikke i Stedet faa mere end knap 40,000 Kr. eller der omkring, bliver det i alt Fald 100 pCt. Skattepaalæg. Men der er en Skat, vi have for Hartkornets Bedkommende, som jeg tillod mig at gøre opmærksom paa sidst, og som jeg atter skal fremdrage. Det er den Skat, som i Finanslovens Anmærkninger for Born-